

Het Pensioenakkoord

Op 12 juni 2020 is na ruim 10 jaar onderhandelen een akkoord bereikt over een compleet nieuw pensioenstelsel. Nu is er een [wetsvoorstel](#).

Maar er moet nog een heel traject afgewikkeld worden voordat de wet definitief is. Er kunnen dus nog wijzigingen komen op het wetsontwerp. Men probeert dat traject nog in 2021 af te ronden maar of dat lukt is nog de vraag.

Sommige elementen worden slechts in hoofdlijnen in de wet geregeld. Op die punten moeten de [pensioenfondsen](#) zelf verdere invulling geven. Fondsen verschillen onderling vaak zodanig dat één oplossing lang niet altijd past.

Doelstelling van het nieuwe pensioenstelsel

Een van de doelstelling is dat je, als je 42 jaar werkt, samen met de AOW een pensioen van ca. 80% van het je gemiddeld loon in die jaren kunt opbouwen.

Het pensioen moet zo stabiel mogelijk worden en de koopkracht kunnen volgen.

Daarbij moet het nieuwe stelsel beter aansluiten bij de huidige arbeidsmarkt en maatschappelijke voorkeuren dan het oude stelsel. Het oude stelsel dateert uit de vijftiger jaren van de vorige eeuw toen in de meeste gezinnen de man als kostwinner 40 jaar bij dezelfde baas in dienst was.

Sindsdien is er veel veranderd: o.a. een sterke toename van tweeverdieners, van kortlopende arbeidsovereenkomsten en zzp'ers.

Het nieuwe pensioenstelsel

Na inwerking treden van de nieuwe wet zullen er voor pensioenfondsen maar twee pensioencontracten meer mogelijk zijn waaruit gekozen moet worden.

1. Het **nieuwe contract** waarover in het pensioenakkoord overeenstemming is bereikt en dat naar verwachting voor de meeste bedrijfstakpensioenfondsen gekozen zal worden.
  2. De onder de huidige pensioenwet al bestaande **verbeterde premieregeling**.
- Alle andere mogelijkheden die de pensioenwet nu kent vervallen voor pensioenfondsen.

Voor beide vormen geldt dat voor iedere werknemer een jaarlijks gelijkblijvende (vlakke) premie als percentage van de pensioengrondslag wordt betaald, ongeacht leeftijd, geslacht, samenlevingsvorm of aanwezigheid van nabestaanden.

Die premie mag maximaal 30% van de pensioengrondslag bedragen. Pensioen is dus een heel dure arbeidsvoorwaarde.

Volgens berekeningen van het [Centraal Planbureau](#) is die premie in de meeste gevallen voldoende om het beoogde pensioen van 80 % te bereiken. Sociale partners kunnen uiteraard in het cao-overleg binnen dat maximum een lager premiepercentage afspreken maar dat betekent ook een lager pensioen.

Ad 1. Het nieuwe contract ¹

In de opbouwfase tot pensionering

De betaalde premies worden collectief belegd en elke deelnemer krijgt aanspraak op een deel van het totale vermogen van het pensioenfonds op basis van de voor hem ingelegde premies en het daarop gemaakte rendement. De mee- en tegenvallers in de beleggingsresultaten worden verdeeld over de leeftijdsgroepen waarbij de jongeren meer risico gaan lopen dan ouderen. Hoe jonger de deelnemer is hoe meer rendement hij daardoor krijgt bij meevallers; in verliesjaren dragen jongeren een groter deel van het verlies. Ouderen krijgen in goede jaren minder rendement maar als het slecht gaat dragen zijn een kleiner deel van het verlies.

Ook de andere winsten en verliezen (op sterfte, arbeidsongeschiktheid etc.) worden toebedeeld aan alle deelnemer

Zo bouwt iedere deelnemer dus een eigen aandeel in het vermogen van het fonds op: zijn 'pensioenpotje'.

Na pensionering

Op de [pensioendatum](#) wordt vastgesteld welk ouderdomspensioen (OP) de deelnemer uit zijn opgebouwde pensioenpotje kan 'aankopen', uitgaande van zijn leeftijd, verwachte levensduur en van een voorzichtige inschatting van het rendement dat het fonds in toekomst kan maken: het zg. Projectierendement bijv. 0% of 1,5%. Het OP is ook afhankelijk van de keuze of er na overlijden wel of niet een nabestaandenpensioen (NP) voor de partner moet komen en hoe groot dat NP moet zijn.

Dat OP wordt dat jaar uitgekeerd en de uitkering wordt in mindering gebracht op het pensioenpotje. Daardoor wordt het potje kleiner, maar de omvang van het potje is ook afhankelijk van het behaalde (positieve of negatieve) rendement in dat jaar.

Het volgende jaar wordt op basis van het aldus aangepaste pensioenpotje opnieuw vastgesteld hoe groot het OP kan zijn. Als het gemaakte rendement hoger is dan het projectierendement zal het pensioen in het tweede jaar wat kunnen stijgen. Als het rendement tegenvalt en lager is dan het projectie rendement zal het pensioen lager zijn. En zo gaat het van jaar tot jaar verder zolang de gepensioneerde (of de partner als gekozen is voor een NP) leeft. Zo ontstaat dus een variabel pensioen.

Het effect is dat gepensioneerden vaker en eerder dan nu een verhoging van de pensioenuitkering krijgen want een fonds hoeft niet meer zulke grote reserves op te bouwen als in het huidige pensioenstelsel. Maar het tegenovergestelde is ook waar: als het tegenzit, kan het pensioen eerder verlaagd worden.

De verwachting is dat het werkelijke rendement gemiddeld hoger zal zijn is dan het projectie rendement. Dat meerdere rendement geeft dus ruimte om de koopkracht geheel of gedeeltelijk te handhaven.

Om nu te voorkomen dat het pensioen van jaar tot jaar te veel gaat schommelen en te zorgen dat toch een stabiel (en in normale economische situaties) geïndexeerd pensioen ontstaat zijn drie mechanismes in het leven geroepen:

- Naarmate men ouder wordt zullen mee- en tegenvallers in de beleggingen minder zwaar wegen.
- Mee- en tegenvallers kunnen over een aantal jaren worden uitgesmeerd.
- Een fonds moet een (beperkte) [collectieve solidariteitsreserve](#) vormen voor slechte tijden waaruit verliezen (deels) gecompenseerd kunnen worden.

Als gepensioneerde hoef je niet bang te zijn dat je pensioenpotje leeg raakt als je erg lang leeft. De 'winsten' die gemaakt worden omdat sommige gepensioneerden eerder sterven dan verwacht is, worden toebedeeld aan de potjes van de overlevenden.

Het is dan ook niet zo dat, als bij jouw overlijden (of bij dat van je partner als je voor NP hebt gekozen), nog waarde in je pensioenpotje over is.

Dat overschot blijft in het fonds en wordt gebruikt voor gepensioneerden die langer leven dan verwacht.

Ad 2. De verbeterde premiereregeling ²

De verbeterde premiereregeling komt in grote lijnen overeen met het nieuw contract. Fondsen hebben daarbij echter meer keuzevrijheden. Ze kunnen kiezen om sterfterisico's niet te delen of de deelnemers meer beleggingsvrijheden te bieden en er hoeft geen solidariteitsbuffer gevormd

te worden. Na pensionering kan de deelnemer in plaats van een variabel pensioen ook kiezen voor een gegarandeerd pensioen van een vast bedrag. Soms zal dat vaste pensioen bij pensionering op basis van het persoonlijke pensioenpotje dan bij een verzekeraar ingekocht moeten worden. Het pensioenfonds kan ook zelf het vaste pensioen voor de deelnemers verzorgen maar dan blijven de huidige wettelijke voorschriften van toepassing. Dat betekent dat het fonds dan grote buffers aan moet houden en bij de indexering blijven strenge voorwaarden van toepassing.

Overgang van de huidige regeling naar het nieuwe stelsel

Het streven is dat de nieuwe pensioenwet op 1 januari 2022 in werking treedt zodat sociale partners en fondsen er mee aan de slag kunnen om de overgang voor te bereiden. Uiterlijk op 1 januari 2026 moeten alle pensioenuitvoerders dan overgegaan zijn op een van de twee mogelijke contracten. Het mag ook eerder.

De overgang naar het nieuwe pensioensysteem kan nadelig zijn voor ouderen, ongeveer vanaf 40 jaar. Die groep zal in het nieuwe contract minder pensioen kunnen opbouwen dan onder de oude contracten. Afspraak is dat eventuele nadelen voor het te verwachten pensioen voor die oudere deelnemers gecompenseerd worden. Hoe? Dat zullen sociale partners in overleg met de fondsen nader moeten uitwerken. Als er buffers zijn zouden die daarvoor gedeeltelijk gebruikt kunnen worden. Ook mag hiervoor gedurende 10 jaar zo nodig een extra premie van maximaal 3% betaald worden. Overigens wijzen berekeningen uit dat het nadeel waarschijnlijk niet erg groot zal zijn.

'Invaren' van opgebouwde oude rechten onder het huidige systeem in de nieuwe regeling

Omdat het overdragen van al opgebouwd pensioengeld naar de nieuwe regeling erg helpt om het stelsel goed te laten werken, worden de nieuwe opbouw en bestaande rechten zo veel mogelijk in één fonds samengevoegd. De regels van het nieuwe stelsel gaan dan ook voor de huidige gepensioneerden en slapers gelden. Daarvoor moet het bij het pensioenfonds aanwezige vermogen verdeeld worden over allen individuele deelnemers, gepensioneerden en slapers voor hun individuele pensioenpotjes. Voor dit 'invaren' wordt een standaard pad voorgeschreven. De fondsen zullen dit in detail verder moeten invullen. Het pensioen van de gepensioneerde zal na de overgang in elk geval tenminste gelijk moeten zijn aan het pensioen voor het invaren. Soms blijkt dat invaren onevenredig nadelig is voor een bepaalde groep deelnemers of voor alle. Dan hoeft niet ingevaren te worden. Nadeel is wel dat de huidige wettelijke voorschriften dan van toepassing blijven met grote buffereisen en strikte indexeringsregels.

Conclusie

De Koepel Gepensioneerden is van oordeel dat het pensioenakkoord in beginsel goed kan werken en ook voor de huidige gepensioneerden de kans op indexering kan vergroten.

Hoe het echter precies zal uitwerken bij een individueel fonds hangt met name af van:

- De keuze die gemaakt wordt voor het projectierendement voor de berekening van het pensioen na pensionering. Als dat rendement heel laag is bijv. 0%, zal het startpensioen laag zijn. Maar dan is er veel ruimte voor overrendement en een geringere kans op negatieve rendementen. Daardoor kan het pensioen meer stijgen en is de kans op kortingen gering. Als het projectierendement wat hoger is, bijv. 1,5% zal het startpensioen hoger zijn maar minder snel stijgen terwijl ook de kans op een te laag rendement (d.w.z. een rendement lager dan het projectierendement) toeneemt. Daardoor zal dan wellicht eerder gekort moeten worden.

Fondsen zijn in het nieuwe systeem in elk geval niet meer uitsluitend gebonden aan de op grond van wet voorgeschreven rente die al jaren zeer laag of zelfs negatief is. Daar kunnen ze wel voor kiezen maar ze mogen voor het projectierendement de huidige lage rente ook

verhogen met een voorzichtige inschatting van het extra rendement dat gemaakt kan worden op de andere beleggingen van het fonds.

- De manier waarop de opgebouwde rechten ingevaren worden. Hoe wordt de waarde van het op de overgangsdatum opgebouwde pensioen van de huidige deelnemers, gepensioneerden en slapers berekend en - als er buffers zijn - hoe worden die dan toegerekend? Worden die eerst aangewend voor inhaalindexatie of worden die gebruikt voor (mede) financiering van de compensatie van het nadeel voor de oudere deelnemers (40+) of wordt het en-en, en wat heeft dan prioriteit?

De keuzes die gemaakt worden moet vastgelegd worden in een zg. Transitie plan waarover in het arbeidsvoorwaardelijk overleg – dus tussen werkgever en werknemers - overeenstemming bereikt moet worden.

Het transitieplan is ook van groot belang voor gepensioneerden en slapers. Als er bij de werkgever (of in een bedrijfstak) een representatieve vereniging van gepensioneerden of slapers bestaat, dan krijgt die het recht om gehoord te worden over het transitieplan zodat partijen dat oordeel mee kunnen wegen bij hun besluitvorming.

De overgangperiode

2026 is nog ver weg. Tot dat moment zijn we nog gebonden aan de huidige voorschriften van de Pensioenwet. Blijft de dreiging van kortingen bestaan en is de kans op indexering uiterst gering. Koepel Gepensioneerden doet er alles aan om samen met andere ouderenbonden bij de Minister van SZW (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) te bepleiten de huidige regeling zodanig aan te passen dat kortingen niet meer nodig zijn en ook al eerder geïndexeerd kan worden. De minister heeft wel enkele aanpassingen doorgevoerd maar dat is nog onvoldoende. We blijven dan ook voor verdere aanpassing ijveren.

In de [Nieuwsbrieven](#) wordt u over de voortgang daarvan op de hoogte gehouden.

Ook spant de Koepel Gepensioneerden zich in om de nieuwe pensioenwet en de transitie nog een aantal punten te verbeteren.

Zoals het er nu uit ziet moet de verdeling van het aanwezig vermogen bij invaren plaatsvinden op basis van de in de huidige wetgeving voorgeschreven lage rente. De Koepel Gepensioneerden vindt dat fondsen ook de mogelijkheid moeten hebben om de verdeling te baseren op een prudent projectierendement. Als er buffers zijn vindt de Koepel Gepensioneerden dat een prioriteitsvolgorde aangegeven moet worden. Eerst het inhalen van kortingen en gemiste indexatie. Pas als er daarna nog buffer overblijft kan dat aangewend worden voor de compensatie van de 40-plussers of voor vorming van de solidariteitsreserve. Ook bij de manier waarop het projectie rendement bepaald moet worden en hoe rente bijgeschreven moet worden op de persoonlijke pensioenpotjes moet er nog wat verbeteren. De voorschriften zoals die nu in het wetsontwerp zijn opgenomen zijn veel te complex en niet aan de deelnemers uit te leggen.

---

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/pensioen/toekomst-pensioenstelsel>

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/11/11/tk-av-156940-evaluatie-wet-verbeterde-premieregeling>